

Politik Bilim

AKP'nin Gerçekte Başardığı Ne? (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Başaranın nasıl başardığını anlamak gerekir. Taklit etmek için değil; yaratıcılık gibi bir kavramın da olduğunu unutmadan kendi yolumuzu çizmek için...

AKP'nin sandık başarısını, toplumun önemli bir kesimini, mevcut kültür düzeyinde tutabilme ve o kültürü herhangi bir değişime uğratmadan yeniden üretmedeki başarısına ve bir de o kesimi denetimi altında tutabilecek örgütlenme becerisini göstermesine bağlamış ve bunlardan ikincisi üzerinde durmuştum. Gelelim kültür meselesine... Baştan söyleyeyim; toplumun niceliksel olarak büyük bir kesimini mevcut kültür düzeyinde tutabilmeyi ve o kültürü yeniden üretmeyi başarma konusunda R.T. Erdoğan ve kadroları ilk değildir. Aslında Erdoğan ve kadroları da kendilerinden önce aynı beceriyi göstermiş olanların eseridirler.

Cumhuriyet Türkiye'sinin Osmanlı İmparatorluğu'ndan, eğitim kurumlarının yeterli olmadığı, yeterli yaygınlığa ulaşmadığı, cehaletin ve dinsel dogmanın kol gezdiği bir toplum devraldığı bilinen bir gerçektir. Nüfusunun ezici çoğunluğu köyde yaşayan genç Cumhuriyet'in, eğitimdeki bir avuç öncü kadrosu, bunun içindir ki, cehaletin kırsal kesimden başlayarak üstesinden gelinmesini sağlayacak özgün bir eğitim kurumu yaratmıştı: Köy Enstitüleri... Ama ne yazık ki, Köy Enstitüleri'nde yakılan ışıklar, 1940'ların ikinci yarısında köreltilmiş ve 50'li yıllarda bütünüyle söndürülmüştür. Yeniden karanlığa mahkûm edilenler ilk bakışta yalnızca kırsal kesimin insanlarıymış gibi görülebilir ama bu bir yanılsamadır. Çünkü 50'li yıllarda başlayan, köyden kente göç dalgasının yol açtığı büyük toplumsal altüst oluşta, kırsal kesim, baş başa bırakıldığı o büyük karanlığını da kendisiyle birlikte kentlerin varoşlarına taşımıştır. Ve o insanlar, zaman içinde, köy yaşamının kendi doğasından kaynaklanan her türlü değer yargısından da koparak kendi varoş kültürlerini üretme yoluna girmişlerdir.

Ama bu kültürel dönüşüm kendi hâline bırakılmamıştır. Varoşları kendi çıkarları için denetimleri altında tutmak isteyenler, kullanabilecekleri en etkin aracın ne olduğunun da farkındadırlar. Bu araç, Osmanlı'dan topluma miras kalan dinsel dogmadır. Onun içindir ki, bir yanda köy enstitülerinin ışığı köreltilip karartılırken öte yanda eğitimde dinsel dogmayı esas alan bir okullaşma süreci de başlatılmıştır. Bu sürecin ilk tohumları da yine 1946-49 yılları arasında atılmıştır. *"Ankara'da bir İlahiyat Fakültesi'yle birlikte çeşitli il merkezlerinde on İmam-Hatip kursunun"* açılmasıyla başlayıp 50'li yıllarda imam-hatip okullarının kurulmasıyla devam eden bu süreç, sonraki yıllarda giderek hızlanmış, özellikle 12 Eylül karanlığında tırmanışa geçmiştir.

2002 Kasım'ına gelinceye dek, Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında ilk ve ortaöğretim programlarında din motifinin kaybettiği ağırlığı Kur'ân kurslarını ve imam-hatip okullarını sayıca artırıp yaygınlaştırarak karşılamayı kendilerine ilke edinen merkez-sağ iktidarlar, bunu hep, dayandıkları muhafazakâr oy tabanını özellikle de nüfus patlaması yaşanan varoşları denetimleri altında tutabilmenin, dolayısıyla da taraftarı oldukları iktisadî-siyasî sistemi sürdürebilmenin güvencesi olarak görmüşlerdi.

Onların bütün derdi, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan Sünnî inanç sistemine bağlı geniş halk kitlelerinin desteğine sırtlarını dayayıp, ama Osmanlı'dan farklı olarak, Sünniliği devletin yönetiminde hâkim ideoloji hâline getirmeden iktidarlarını sürdürmekti. Ne var ki bu amaçla eğitim sistemine müdahale ederek sürmesini sağladıkları din tabanlı kültür doğrudan siyasî İslâm'ı besler hâle geldi; dayandıkları kitleler, sonuçta kendi siyasî/dinî önderlerini

yarattı. Denetim altında tutulabilecekleri sanılanlar siyasî/dinî önderleri marifetiyle denetimi ele almayı başardılar. O önderler, şimdi de geldikleri kültürün ve inançlarının gereği olarak iktidarlarını mutlaklaştırmanın, kalıcılaştırmanın peşindeler. Ve bunu da hangi toplumsal kültüre dayanarak başarabileceklerinin bilincindedeler. Kendilerini yaratan kültürü kent merkezlerine doğru genişleterek yeniden üretiyorlar. Ve bunu beceriyorlar.

CBT. 02 Mayıs 2014